

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR**

V Holešovičkách 41, Praha 8
Tel./fax: 286 840 129, 130
E-mail: cervenka@soc.cas.cz

Reforma veřejných financí z pohledu veřejného mínění

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2004</i>
Otázky:	<i>EV.15</i>
Termín terénního šetření:	<i>12. – 19. 1. 2004</i>
Počet respondentů:	<i>1065</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>5. února 2004</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V rámci lednového šetření jsme se vedle jiných otázek zabývali rovněž problematikou reformy veřejných financí, respektive některých dílčích kroků a opatření, které se, ať už ze strany vládní koalice nebo parlamentní opozice, objevily v návrzích či diskusích spojených s výše uvedenou reformou. Všem dotázaným jsme předložili baterii těchto opatření s tím, aby uvedli, zda takový krok podporují či nepodporují.

Z výsledků v tabulce 1 (viz stranu 2) je zřejmé, že ze zkoumaných opatření se lidem nejvíce zamlouvá případné daňové zvýhodnění rodin s dětmi, které by podpořilo 91 % respondentů, 59 % přitom dokonce „rozhodně“.

Poměrně silné nebo alespoň výrazně převažující podpoře se těší některá opatření směřující k eliminaci daňových úniků nebo jiných forem hospodářské kriminality, jako např. kolkování alkoholu (71 %) a zákaz prodeje alkoholu a cigaret na tržištích (68 %), majetková přiznání (59 %) a zákaz hotovostních plateb (51 %) od určité výše nebo zavedení registračních pokladen (58 %). Naproti tomu zavedení minimální daně pro podnikatele, která by měla zajistit alespoň nějaké zdanění těch, kteří se dlouhodobě úspěšně vyhýbají placení svých daní díky umělému účetnímu snižování daňového základu, není přijímáno příliš pozitivně, když pouze 37 % respondentů mu vyjádřilo podporu, zatímco 39 % se postavilo proti a dalších 24 % se nevyjádřilo. Přitom mezi odpůrci tohoto opatření jsou sice poněkud častěji zastoupeni podnikatelé a živnostníci (33 % pro, 61 % proti), ale jinak jsou sociodemografické diference v rozložení názorů na tento krok poměrně nevýrazné, což může naznačovat, že zde na rozdíl od jiných uvažovaných opatření nemá veřejnost úplně jasnou představu o smyslu a podstatě tohoto instrumentu. Pochopitelně, důvodem k odmítnutí minimální daně může být v některých případech i pocit, že její výše by u řady podnikatelů zdaleka neodpovídala jejich skutečným příjmům, ať už jedním či druhým směrem, a že by tak ve své podstatě byla poněkud nespravedlivá.

Tabulka 1: Podporujete či nepodporujete následující kroky? (v %)

	Podporuje		Nepodporuje		+/-
	rozhodně	spíše	spíše	rozhodně	
Kolkování alkoholu	38	33	11	4	71/15
Zákaz prodeje alkoholu a cigaret na tržištích	40	28	15	6	68/21
Snížení nemocenské dávky v prvních 14 dnech nemoci	4	8	26	53	12/79
Zavedení minimální daně pro podnikatele, tj. pevné částky, kterou by podnikatelé museli zaplatit jako daň bez ohledu na to, zda vykazují zisk či ztrátu	17	20	22	17	37/39
Snížení sazby daně ze zisku firem	11	28	21	9	39/30
Zavedení registračních pokladen	28	30	11	5	58/16
Zákaz plateb v hotovosti nad hranici 500 tisíc Kč	25	26	12	8	51/20
Majetková příznání od určité výše majetku	29	30	13	11	59/24
Daňové zvýhodnění rodin s nezaopatřenými dětmi	59	32	4	1	91/5
Zvýšení 5 % sazby DPH u některých druhů zboží a služeb na 22 %	1	8	32	48	9/80
Zvýšení finanční spoluúčasti pacientů nad rámec povinného zdravotního pojištění	3	13	29	47	16/76
Povinné důchodové připojištění u soukromých penzijních fondů	8	27	26	21	35/47
Snížení daně z převodu nemovitostí	31	39	8	4	70/12
Prodloužení věku pro odchod do důchodu	3	10	27	50	13/77
Zavedení rovné patnáctiprocentní daně z příjmu či zisku pro všechny zaměstnance, podnikatele a firmy	14	26	20	13	40/33
Snížení státního příspěvku na stavební spoření	2	10	30	47	12/77
Trvale nižší důchod při předčasném odchodu do penze	6	16	27	38	22/65
Zvýšení spotřební daně u cigaret	38	28	14	11	66/25
Zvýšení spotřební daně u alkoholu	31	32	18	11	63/29
Zvýšení spotřební daně u benzínu	4	10	34	45	14/79
Zavedení školného na vysokých školách	6	15	27	40	21/67
Zavedení spotřební daně na luxusní zboží	20	28	23	17	48/40
Zrušení daní z úroků a dividend	29	26	13	11	55/24

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“ a „nezajímá se“.

Pokud jde o změny daňových sazeb, veřejnosti by zřejmě příliš nevyhovovalo zvýšení spotřebních daní u cigaret (pro 66 %) či alkoholu (pro 63 %), ale v případě benzínu jsou proti bezmála čtyři pětiny (79 %). Velmi nepopulární je pochopitelně i převádění některých druhů zboží a služeb ze snížené do základní sazby daně z přidané hodnoty (80 % proti, jen 9 % pro). Značně vysokou podporu (70 %) má mezi respondenty snížení daně z převodu nemovitostí, což dosti ostře kontrastuje s chladným postojem dotázaných ke snižování sazby daně ze zisku firem, jemuž podporu vyjádřilo jen 39 %, zatímco proti bylo 30 %.

Jiné náměty v daňové oblasti, kterými se šetření zabývalo a se kterými vesměs přišla stávající opozice, většinou nejsou přijímány jednoznačně kladně či naopak odmítavě. Relativně nejsilnější podporu (55 %) by u respondentů mělo případné odbourání daní z kapitálových výnosů (z úroků či dividend), ale podpora mírně převážila i v případě eventuálního uvalení spotřební daně na luxusní zboží (pro 48 %, proti 40 %) či zavedení tzv. rovné patnáctiprocentní daně z příjmu či zisku (40 % pro, 33 % proti).

Jednoznačně negativně jsou přijímány návrhy restriktivních opatření v sociální oblasti nebo kroky s negativními sociálními důsledky pro širší skupiny populace. Naprostá většina lidí odmítá snižování nemocenských dávek v prvních dvou týdnech pracovní neschopnosti (79 %), prodlužování věku pro odchod do důchodu (77 %), trvalé snížení důchodu v případě předčasného odchodu do penze (65 %), ale stejně tak i zvyšování finanční spoluúčasti pacientů nad rámec povinného zdravotního pojištění (76 %) nebo zavedení školného na vysokých školách (67 %). Příliš velkou radost respondentům neudělalo ani již uskutečněné snížení státního příspěvku na stavební spoření (proti 77 %).

Kromě již výše uvedeného z šetření také vyplynulo, že veřejnosti se příliš nezamlouvá ani myšlenka povinného důchodového připojištění u soukromých penzijních fondů, když se pro vyslovilo 35 % dotázaných, zatímco proti se postavilo 47 %.

Podrobnější analýza ukázala určité rozdíly v rozložení názorů na některá ze zkoumaných opatření z hlediska politické orientace. Mezi stoupenci ODS má relativně silnější podporu snížení daně ze zisku firmám, povinné důchodové připojištění u soukromých penzijních fondů, prodloužení věku pro odchod do důchodu, zavedení rovné patnáctiprocentní daně a školné na vysokých školách. Naopak slabší podporu nebo silnější odpor příznivci ODS vyjadřují vůči minimální dani pro podnikatele, zavedení registračních pokladen, zákazu bezhotovostních plateb nad hranicí půl milionu korun, majetkovým příznáním a eventuálnímu zdanění luxusního zboží spotřební daní.

Voliči a sympatizanti KSČM se pak ve zvýšené míře vyslovovali pro zavedení minimální daně, registrační pokladny, majetková příznání a zavedení spotřební daně u luxusního zboží, zatímco relativně menší podporu v porovnání se stoupenci jiných stran u nich má snižování nemocenské, snížení sazby daně z příjmu právnických osob, zvyšování finanční spoluúčasti pacientů, povinné důchodové připojištění u soukromých penzijních fondů, snížení daně z převodu nemovitostí, prodlužování věku pro odchod do důchodu a rovná patnáctiprocentní daň z příjmu či ze zisku.

Lidé preferující ČSSD jsou rovněž poněkud častěji pro majetková příznání. Relativně vlažněji se pak staví k myšlence zavedení rovné patnáctiprocentní daně a zřetelně častěji odmítají školné na vysokých školách.